

KIRTÓS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

Szentlászló települések XXIII. találkozója

A Kárpát-medencei Szent László nevét viselő települések találkozójának 2018-ban Mátraszentimre-Mátraszentlászló volt a házigazdája.

Az idei találkozót községünk részéről az eddigiekhez hasonlóan szintén dr. Illés György alpolgármester (háromszori polgármesterünk)

szervezésével történt. Az előzetes megbeszélés alapján, a pénteki regisztrálás végett Hornyák Józsefné, Németh Lászlóné, jómagam a párommal pénteken reggel indultunk. Mátra hegység serpentinjeit leküzdve uticélunktól jobbra letérve, némi kitérővel Recsk község felé vettük az irányt. Recski kultúrháznál ismét jobbra fordulva a hírhedt táborba értünk. A hajdani láger, most már múzeum. A nagyon szimpatikus idegenvezetőnk, nagyon odaadó tényszerű előadásakor Alekszander Szoltsenyicin „Gulág szigetsorozat” című nagysikerű könyve jutott eszembe. Ez a tábor is valami olyan eszme szerint épült, mint annak

idején, illetve már előtte a kommunista diktatúra táborai a Nagy Szovjetúnióban. Sem ott, sem itt nálunk Recskén, gázkamrák ugyan nem voltak, de a táborban lakók élete bizony nagyon hasonló volt a németek haláltáboraihoz. Tehát bátran leszögezhetjük, hogy fasizmus, kommunizmus, diktatorikus rendszerek között nem volt oly nagy a különbség. Két, három órai ott tartózkodás után, kissé lehangolóan ültünk a kocsiba és hajtottunk úti célunkhoz, ahová az elsők között érkeztünk.

Stuller András polgármester, a jegyzőasszonnyal, nagy szeretettel fogadtak. Ott helyben, Mátraszentimrén, mely a környező kis létszámú települések központja lettünk elszállásolva. Szerencsés helyzetben voltunk, mert a rendezvények helyszíneit rövid gyaloglással megtudtuk közelíteni.

A péntek esti megnyitóra, minden meghívott Szentlászló település képviselői megérkeztek. Szombati programunk a szálláshelyen elköltött reggelit követően a helyi kiállítások megnyitójával vette kezdetét.

A zuhogó eső miatt, a délelőttre tervezett Szentlászló szobor szentelése elmaradt. A legendás közös templomban, az ünnepi szentmisén viszont a részt vettünk

A templom történetét, röviden dr. Illés György mesélte el, mely szerint; a templomépítés helyszínére több környékbeli kis létszámú község pályázott. Az akkori püspök úr igazságos döntést hozott, mely szerint a békesség kedvéért olyan helyen építtessék meg a közös templom, amely

viszonylag minden településhez azonos távolságra van. Nos, ebben a templomban volt szerencsénk részt venni a szentmisén.

Szentmisét követően Mátraszentlászlón lévő Vadász étteremben ebédeltünk, majd fakultatív programon belül megnézhattuk a Piskács-tetői Csillagvizsgálót – profi csillagász kalauzolásával.

Voltak, akik a község templomait (négy katolikus, egy evangélikus) templomait nézték meg. A Szentlászló, Mátrai fotók és ásványkiállítást, viszont minden csoport megtekintette. A Szentlászló kiállítást Rudolf János „szénátorunk” közvetítésével, minden szentlászlói lakosunk, és még sokan mások is megnézhatték tavaly Pilisszentlászlón a kápolnánkban.

Kocsma látogatásra is volt lehetősége minden résztvevőnek, hiszen 40 vendéglátóegység működik a környéken.

Vacsorát követően kezdődött Fenyő Miklós, csodálatos „háttérrel” előadott koncertje.

A rendezvényen némi túlzással, közel ötezren voltak jelen.

Vasárnap reggeli után a polgármesterek tanácskozása követően, mentünk az eső miatt elmaradt szoboravatásra.

A rendezvény legautentikusabb részén, a szoboravatáson Tóth Attila polgármesterünk is részt vett.

Ezen sajnos már csak kevés település képviselte magát. Az erdélyiek, valamint távolabbi vidékről érkezett kedves vendégek, a nagy távolság miatt hazaindultak.

A szoboravatást követően, ha nem is „libasorban” nyolcan négy kocsival hazaindultunk.

Befejezésül, igen tisztelt olvasóim, engedjék meg, hogy leírjam Stuller András polgármester elmélkedését a Szentlászló nevű településekről: „Bátran kijelenthetjük, hogy Magyarországon az egyik legrégebbi önkormányzati társulás a szentlászlósok szövetsége. A szövetség létrejöttének motivációja azonban valószínűleg egyedi a világban. A XX. Század végén kirobbant délszláv háború egyik következménye, hogy az akkori Jugoszlávia felbomlásával megalakultak a nemzetállamok. A háború egyik sokkal tragikusabb hozadék, hogy a harcok során számtalan ember meghalt, illetve városok falvak pusztultak el, váltak gyakorlatilag a földdel egyenlővé. A mostani Horvátországhoz tartozó Eszéktől délre található, döntő részben magyarok lakta község Szentlászló-laslovo a harcok során majdhogynem teljesen megsemmisült. Nagyon sok magyarországi vállalat szervezet nyújtott segítséget a falu újjáépítéséhez.

Vácszentlászló akkori polgármesterének, Kovács Sándor úrnak a kezdeményezésére elindult egy segítő szervezkedés, amelyből létrejött a Szent László nevét viselő települések szövetsége.”

Ehhez még csak annyit fűznék hozzá, hogy

Mátraszentimrén van a környező települések Szlovák Anyanyelvű Általános Iskolája, mely országos szinten is példaértékű.

Franyó Rudolf

Aki ember maradt az embertelenségben

Végső búcsú Dezső bácsitól Egy igazán küzdelmes élet vége

„*Oly nemesb a lélek, ha tűri sors balcsapásaid*“ idézettel is kezdhethném Dezső bácsi nekrológját, akinek Július 24-én kísértük utolsó útjára hamvait, felesége sírjához, akivel hét évtizednyit élt igen meghitt, boldog házasságban. Ez bizony Pilisszentlászló történelmében rekord időnek számít. Dezső bácsi a történelmi Nagy Magyarország területén, Bős, (jelenlegi Gabcsikovoban) született, mely születésekor a trianoni rossz döntés által Csehszlovákiához lett csatolva. Ugyanakkor, ott és a magyarlakta területeken, magyarul folyt az oktatás, és csak heti két órában tanulták a szlovák nyelvet. Dezső bácsi általános iskolai éveit befejezván, az akkori szóhasználat szerint „fodrász tanoncnak“ ment a helyi fodrász mesterhez. Háromévi „inaskodás“ után, a háború kellős közepén „legénnyé“ (segéddé) avatták. Nekem alkalmam volt megtekinteni a „segédlevelét“ akkoriban bizony ez igen komoly dolognak számított. Segédlevelével, kijárt neki a „Segéd úr“ megszólítás. Dezső bácsi hűséges maradt mesteréhez, így továbbra is nála dolgozott. Főnöke még időben Szentendrén vett birtokot, és áttelepült. Dezső bácsi kibérelte a műhelyt és bevonulásáig abban dolgozott. A háború végén, Németországban esett orosz fogságba. Orosz kísérettel, Sopronig gyalogolt, ahol szabadon engedték, Így került haza 1945 őszén. Továbbra is a szakmában dolgozott, egy szlovák mesternél, aki jól beszélte a magyar nyelvet. A vállalkozói vágya által hajtva iparendélyt kért. Kérelmét elutasították. Nemzeti ünnepünk, 1946. március 15. előtti estén barátaival ismerőseivel összegyűltek a Hősök Emlékművénel és elszavalták a Nemzeti dalt, a Szózatot, és elénekelték a Himnuszt. Ezt követően magyar zászlót szereztek és sötétedés után felszerelték az emlékműre. Dezső bácsi félvén a szankciótól átszökött a határon és felkereste Szentendrén lakó mesterét. Később anyai ágú unokabátya, Csicsai pilisszentlászlói rendőrörs parancsnoka ajánlására került Pilisszentlászlóra, és ott folytatta mesterségét.

1947 február 17-én Fekete Albert plébánossága idején feleségül vette, a helyi születésű Kosznovszki Ilonát, aki szintén 1924-ben született. Házasságukból egy fiú; Imre és később leányuk Zita született. Dezső bácsi, még fiatalon sikeres mestervizsgát tett. Később, a jobb megélhetés reményében állami szektorban helyezkedett el, de esténként és hétvégeken gyakorolta a mesterségét. Dezső bácsi nagyon szerette a sportot, ezért egyik alapítója volt a helyi sportkörnek. Bizony, bizony, olyan csaptott sikerült „összekovácsolnia“, hogy két alkalommal is járási bajnokságot nyertek. 42 évi szolgálat után került nyugdíjba. Ezt követően még a helyi vízműnél dolgozott még további nyolc évet.

Mikor négy évvel ezelőtt azt kérdeztem Dezső bácsitól; - Milyen életbölcsséget üzen a mostani fiataloknak, ezt válaszolta;

- Sokat sportoljanak, és kevesebbet üljenek a számítógép és a tévé előtt!

Kedves Dezső bácsi, küzdelmes életed véget ért, nyugodjál békében feleségeddel közös sírban Pilisszentlászló temetőjében.

Franyó Rudolf

Keresztneveink

Jeles napok, védőszentek

LŐRINC vértanú. Meghalt 258. Ünnepe augusztus 10. II. Sixtus pápa tanítványa, később diakonusa volt. Mikor a pápát halálra ítélték, Lőrinc sejtette, hogy az egyházfőt ő is követni fogja, ezért az egyház kincseit a szegények között szétosztotta; mikor Róma prefektusa a kincseket kérte tőle, Lőrinc a szegényekre mutatott: „Íme az egyház kincsei”. Erre vasrostélyon elevenen megsütötték. Neve a mise kánonjában is megvan. Tetemei a római Lorenzo bazilikában vannak. Szent Lőrinc a földművesek, szakácsok, vendéglősök, mosónők védőszentje. Lőrinc- Laurencius a latinban: borostyánkoszorús, babérkoszorús.

ISTVÁN Szent királyunk. Meghalt 1038. Egy a 12. századi legenda így ír róla: „Közben megszületett a fejedelem Istentől megjövendőlt fia, akit a próféta szerint ismert az Úr, még mielőtt a méhben megfogant volna, és akinek, mielőtt megszületett, első vértanúja nevét adta. Ezt Isten kedveltje, Adalbert püspök, hite őszinteségéért a keresztség fehér ruhájába öltöztette, és ő lett lelki gyámola. Akkor az István nevet kapta: hisszük, hogy Isten is ezt akarta, mert ami István a görög nyelvben, korona a latin beszédben. Mivel Isten azt óhajtotta, hogy e világban is királyi hatalom koronázza, s a jövőben váltsa fel az örökké tartó boldogság koronájával, jelölte őt az örök, el nem múló dicsőség elnyerésére.

LAJOS király, hitvalló. Meghalt 1270. Ünnepe: augusztus 25. A francia Lajosnak hasonnevű fia, a középkor hőse. 11 éves volt, amikor atyja halála után IX. Lajos néven trónra lépett. Anyja Szent Blanka gyakran hangoztatta, hogy fiát inkább holtan kívánná látni, mint egyetlen halálos bűnben. IX. Lajos király üdvös intézkedései: a párbaj eltiltása, a tulajdon biztosítása, az ipar és kereskedelem fejlesztése, a Sorbonne alapítása. Szent életének legszebb vonása a gyakori szentgyónás és áldozás. Szent Lajos az ácsok,

kőfaragók, gombkötők, kereskedők, ipari munkások, gyárosok védőszentje. Lajos = Ludovicus = Ludwig, a gótban Chlodwig: híres küzdő.

ÁGOSTON püspök, egyházdoktor. Meghalt 430. Ünnepe: augusztus 28. Ifjú korában világi és hiú gondolkodású volt. Élettörténetét maga írta meg „Vallomások” című művében. Ebből ismerjük meg édesanyjának, Mónikának sokévi könyörgését, továbbá Ambrus milánói püspöknek döntőhatású beszédjét. Ágoston nagy szellemének korszakalkotó kibontakozását, világos érvelését, bölcselkedését és Isten-emberszeretetéből lángoló szívét. Nagy tudását még ékeesebbé tette végtelen alázatossága. Összes műveit (16 nagyformájú kötet). Szent Ágostont igen sokszor úgy ábrázolják, hogy szívet tart kezében. A hittudósok és nyomdászok védőszentje. Ágoston, Gusztin, Augustinus latin szó, jelentése: fölséges.

JUDIT Az ószövetségi héber Yehudit névből származik. Védőszentjei: Boldog Judit (XI. század) angol özvegy, az angolszász királyi családból származó Boldog Szalóme unokahúga, és Szent Judith (III.-IV. sz.) vértanú másokkal együtt Milánóban áldozta fel életét Krisztusért. Judit története a Kr.e. II. században keletkezett, görög nyelven írott Judit könyvében maradt fent. Ezt a könyvet azonban csak a katolikus Ószövetség közli.

Régóta a közkedvelt nevek közé tartozik. A Judit név, leginkább a reformátusok körében volt népszerű. Az összlakosság statisztikájában, a női nevek között a 10 helyen áll, ami azt jelenti, hogy a magyar nők közül több mint 97 ezer fő viseli ezt a nevet.

Franyó Rudolf

Gondolatok

Az év minden napjára, a bölcsek könyvéből

WINSTON CHURCHILL; Bátorságra van szükség, hogy felállj és beszélj, bátorság kell ahhoz is, hogy leülj és hallgass.

RIVAROL; A legrosszabb kerék üti a legnagyobb zajt;

BERTOLT BRECHT; A nagyfejűek megnyerhetik a háborút, de a katonák, mindkét oldalon elveszítik.

MURPHY; Akinek van órája, az mindig tudja

mennyi az idő. Akinek kettő van, az sohasem tudja biztosan.

WALTER BENJAMIN; A döntő ütést mindig balkézzezzel viszik be.

Végül egy **MAGYAR KÖZMONDÁS**; Bor be, ész ki.

Öszegejtötte, Franyó Rudolf

Jegyzőkönyv kivonat

Amely készült: a pilisszentlászlói Szlovák nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testületének 2018. július 23-án, 18 órakor megtartott üléséről.

- Jelen voltak:

Franyó Rudolf elnök Hornyák Józsefné elnökhelyettes, **Dombai Gáborné** képviselő.

Pilisszentlászló Község Önkormányzat részéről **dr. Illés György** alpolgármester.

Szentendrei Közös Önkormányzati Hivatal részéről: **Bartha Enikő** irodavezető, **Remele Antónia** személyügyi referens.

Meghívtak: **Ferencsák Annamária** pályázó, **Nádasi Gyula Gáborné** pályázó.

Franyó Rudolf elnök, köszöntötte a megjelent képviselőket és a hivatal dolgozóit, megállapította, hogy az ülés határozatképes.

Napirend: Előterjesztés a Pilisszentlászlói Vadvirág Óvoda óvodavezetői megbízásával való egyetértésről. **Franyó Rudolf** elnök: köszöntötte a megjelenteket. Valamennyi önkormányzati tag megkapta a pályázók anyagát és az előterjesztést. Véleménye az volt, hogy egyik pályázó sem tud szlovákul, illetve nincs nemzetiségi óvodapedagógusi végzettsége. Személyes véleménye, hogy előny volna, ha olyan lenne az óvodavezető, aki helyi lakos, és akit már ismernek.

Dombai Gáborné, szeretne volna megtudni, hogy **Ferencsák Annamária** korábbi óvodavezető miért mondott le. Vajon nem érdekelte az óvoda további sorsa? Nincs meggyőződve arról, hogy a jövőben

ez a helyzet nem fog megismétlődni. **Dombai Gáborné**, a továbbiakban nehezményezte, hogy **Ferencsák Annamária** nem kereste meg a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat tagjait, az óvodavezetői pályázattal kapcsolatban. **Franyó Rudolf** elmondta, hogy **Nádasi Gyula Gáborné** származását tekintve szlovák.

Néhány hozzászólás után, **Franyó Rudolf** megkérdezte a behívott **Ferencsák Annamariától**, hogy miért mondott le közel egy évvel ezelőtt az óvodavezetői pozícióról?

Ferencsák Annamária pályázó, a kérdésre előadta, hogy több oka is volt a lemondásának. Elsősorban az élethelyzetében bekövetkezett változás és a fenntartóval való problémák miatt mondott le. **Franyó Rudolf** megköszönte a részvételt.

Ezt követően behívták **Nádasi Gyula Gáborné** pályázót.

Franyó Rudolf kérte, hogy fejtse ki a pályázatban foglaltakat. **Nádasi Gyula Gáborné** előadta, hogy a pályázatban igyekezett bőven kifejteni, hogy ahhoz hosszú távú program szükséges – helyismereti és a dokumentumok alaposabb ismerete nélkül – felelőtlenség lett volna megírni, majd ha megismeri a helyi szokásokat, sajátságokat, könnyebben fogja azt alakítani.

Franyó Rudolf kérésére, hogy nem fog-e gondot okozni Szentendréről való bejárás?

Nádasi Gyula Gáborné pályázó válasza. A gyermekek felnőttek, akiknek saját családjuk van

már, így minden energiáját erre a feladatra tudja összpontosítani. Bővebben kifejtette életútját, kitérve az iskolai tanulmányaira és a szlovák gyökereire. Többek között előadta, hogy ezt az 5 év vezetői ciklust amely az öregségi nyugdíjáig hátra van – megfelelő dinamikával tudná ellátni és annak során tanúsított kitartása garancia arra, hogy a problémákat megoldva sem fog megfutamodni a feladatok előtt. Ez az idő elegendő arra, hogy a kollégákkal együttműködve az óvoda új programját és arculatát megtervezzék és megvalósítsák, amely során az utódját is be tudja tanítani.

Franyó Rudolf elnök: a pályázóhoz további kérdés nem lévén, megköszöni a részvételt. Ezt követően, **dr. Illés György** alpolgármester, tájékoztatta a tagokat, hogy jogukban áll mindkét jelölt óvodavezetővé történő kinevezését is támogatni, illetve egyiket sem.

Franyó Rudolf erre kifejtette, ha mindkettőt fogják jelölni, vagy pedig egyiket sem, akkor milyen segítségére lesznek a „Nagy ÖNKORINAK” a leendő óvodavezető személyének kiválasztásában. Ezért maga részéről **Nádasi Gyula Gáborné** óvodavezetői kinevezésével ért egyet.

Dombai Gáborné ismertette, hogy ő is **Nádasi Gyula Gáborné** óvodavezetői kinevezésével ért egyet.

Hornyák Józsefné elmondta, hogy **Nádasi Gyula Gáborné** óvodavezetői kinevezésével ért egyet.

Pilisszentlászló Szlovák nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete **3 igen** szavazattal egyhangúan az alábbi határozatot hozta:

Pilisszentlászló Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy – a nemzeti köznevelésről szóló 2011.

évi CXCV. törvénybekezdésében foglalt

hatáskörében eljárva egyetért **Nádasi Gyula Gábornénak** a Pilisszentlászlói Vadvirág Óvoda vezetőjévé történő megbízásával.

- felkéri a nemzetiségi önkormányzat elnökét, hogy a nemzetiségi önkormányzat döntéséről Pilisszentlászló Község Polgármesterét tájékoztassa.

Felelős: nemzetiségi önkormányzat elnöke

További hozzászólás nem lévén az elnök az ülést 19 órakor bezárta.

Tisztelettel, Franyó Rudolf

Cserkészek

Kik azok a cserkészek?

A cserkészmozgalom azért szerveződött, hogy az ifjúság nevelő szervezete legyen, színvonalas programokat kínálva. Az úttörőkhöz hasonlóan a cserkészeknek is vannak szabályaik. Az egyik pont, még a megfogalmazásban is hasonlít az úttörők 12 pontjára. „A cserkész ahol tud, segít.” A cserkészeknek is fogadalmat kell tenniük, amiben megígérik, hogy teljesítik kötelességeiket, amikkel embertársaiknak, a hazának és Istennek tartoznak.

Mint köztudott, a cserkészmozgalmat egy angol főúr Robert Baden Povel találta ki a 20. század elején. A mozgalom gyorsan terjedt, 1910-ben már az Egyesült Államokban is megalakult az első cserkészszövetség.

A cserkészek az Egyesült Államokban meglehetősen

mesébe illő módon kerültek. Történt ugyanis, hogy William Dickson Boyle, egy Chikágói milliomos 1909-ben Londonba látogatott. Egy napon aztán úgy eltévedt a ködben, hogy órákig bolyongott. Már teljesen kétségbe esett, amikor egy tizenkét éves forma fiú lépett hozzá, lámpással kezében. A fiú elvezette Boyle-t a címre, amit keresett, ám amikor a milliomos némi aprópénzt akart a kezébe nyomni, a fiú azt mondta: „Mi cserkészek nem fogadunk el pénzt a jótettekért.” Az ismeretlen cserkészfiú elvitte Boyle-t a brit cserkészek központjába. A milliomos itt határozta el végleg, hogy amikor hazatér az Egyesült Államokba, megalakítja a cserkészek ottani szervezetét. Ugyanebben az évben már Magyarországon is megalakult az első cserkészcsapat, majd 1912-ben

megalakult a Magyar Cserkészszövetség, amit 1948-ban a kommunisták feloszlattak, több vezetőt bebörtönöztek. Helyette úttörőcsapatokat szerveztek.

A cserkészszövetség 1989-ben fél évszázaddal később a rendszerváltás idején alakult újjá. Ezzel viszont megszűnt az úttörőszövetség. A cserkészszövetségnek jelenleg mintegy húszezer tagja van.

A Pilis hegység, így azon belül Pilisszentlászló is a cserkészek kedvelt kirándulóhelyei közé tartozik. Községünkben, főleg nyáron gyakorta lehet látni cserkészruhában öltözött fiatalokat, akik, rendezet sorokban, igyekeznek a pálos templomunkhoz.

Július 22-én vasárnap is egy ilyen környékünkön vándortáborozó, cserkészcsapat látogatott községünkbe és részt vett az ünnepi szentmisén. A

szertartás végén sikerült „lencsevégre kapni” az igen kedélyes cserkészeket, akik az alföldi Cegléd városából érkeztek ide a Pilisbe. A csapatvezetőtől tudtuk meg, hogy több napot töltenek itt a környéken és jól megszervezett túrák, által ismerkednek a

rejtélyes Pilis hegységgel.

Fotó, szöveg: Franyó Rudolf

Gombaszedés

Hajdanában, de még a hatvanas – hetvenes években is nagyon sok gomba volt a falunkat körbeölelő erdeinkben. Lehet, hogy ma már hihetetlenül hangzik, de kortársaim, és főleg a még idősebbek a tanúim, hogy nyáron vargánya szezonkor reggel hátikosárral a hátunkon, kezünkben egy kis kézikosárával indultunk korán reggel, és délre már gombával megpúpozott kosarakkal tértünk haza. Ősszel a csoportgombák szezonidején, néhány óra alatt teliszedtük kosarainkat.

A mai világban, a túlzott fakitermelés, vagy inkább az erdőirtás lenne talán a megfelelőbb kifejezés annyira megváltoztatta a klímát hogy idén már alig lehetett vargányát vagy rókagombát találni.

Községünkben már egyre kevesebben, inkább a szenvedélyesebb gombászok járják az erdőket.

Ők, minden évben, ahogy a nyár közeledik, mint az olimpia lázában égő szurkoló az érméket, úgy várják a vérbeli gombászok a híradást egymástól:

mikor és hol bukkan fel először vargánya. A gombászok különös emberek. Amikor beborul az ég, és mindenki más depresszióba süllyedve várja a rossz idő végét, az ő szájuk mosolyra húzódik. Szívük talán még az esőverte bádoglemeznél is hangosabban dobol, mert tudják, hogy nemsokára vadászni indulnak. Igazi

gombásztól hiába kérdezzük meg; - „hol szedted a gombát”? Rövid választ kapunk; - „Az erdőben”. A gombalelő helyeket, tehát titokban szokták tartani.

Fotó: Dombai Marianna

Franyó Rudolf

Hová tűntek fecskéink?

Gyerekkorunkban a néphit egyenesen Isten áldásának tartotta, ha valamelyik portán fecske fészkel. A modernebb életvitelünknek is köszönhetően fogynak a fecskék, mert egyre kevesebb helyen tudnak fészkelni. Egyre nehezebben találnak sarat, és egyik táplálékukat, a szúnyogokat is kiirtjuk előlük. Pedig jó lenne vigyázni rájuk, mert kordában tartanák a délről terjeszkedő veszélyes vérszívókat. A régi istállókat, és mezőgazdasági építményeket felváltják az ipari épületek, egyre inkább csökken a legelő és a háziállatok száma emiatt kevesebb a fészkelőhely. Az istállók kiürülésével az eddig bőséges táplálékforrás is megcsappant. Mindezekon túl a rovarok száma és minősége is csökkent a növényvédő szerek és a mind intenzívebb kémiai

szúnyogirtás miatt, tehát a fecskék kevesebb és rosszabb táplálékhoz jutnak.

A második legfőbb károsító tényező a klímaváltozás.

A fecskék hosszú távú vonulók, ami azt jelenti, hogy Magyarországról a Szaharán túli afrikai területekre vándorolnak (a füsti fecskék akár Dél-Afrikaig is eljuthatnak). Az éghajlatváltozás káros hatása abban rejlik, hogy ugrásszerűen nő az évszakhoz képest szokatlan időjárási események száma és hossza, emiatt óriási vonuló és telelő madárállományok pusztulnak el.

Befejezésül csak annyit, hogy az ember a legkártékonyabb saját magával és ez által az utódokkal szemben is.

Tisztelettel, Losonci Miklós mérnök-tanár

A látszat

.... Mindig csal, mondhatnánk. Mert ami jónak látszik az, legtöbbször nem az. Csakhogy ami rossznak látszik az sem. Kész átverés! A lepkék szárnya egy hatalmas prêmes ragadozó szeműnek látszik, hogy elriassza a rovarevő madarakat. Amelyik viszont ismeri a trükköt, azt elkapja a kárászárnyú lepkeszárnyvégén a csalifejet a látszateszáppal. 1956-ban az osztrákok magyar forradalmárokat vártak. Ehelyett elsőnek a párttitkárok érkeztek, mert azok ráértek, nem kellett harcolniuk. A Kádár rendszerben is a legkönnyebben azok kaptak nyugati útlevelet, kiküldetést, tanulmányi ösztöndíjat. A „reakciósok” (nyugati érzelműek) viszont csak „szocialista” útlevelet (keleti) kaphattak. Így aztán a rendszerváltáskor az „antikapitalistákból” lettek a kapitalistáink. Amíg a „melósok” lelkesedtek, a „górék” privatizáltak. Visszatérve 56-ra. A párttitkárok után megérkeztek a sógorokhoz a Rákóczi téri „elvtársnők” is, mert azoknak meg valakik fizették a taxit. Utánuk tele lett a határ

túloldala névjegytáblás keréktáblás kerékpárokkal. Minket Csepel teherautóval vittek volna a platón a behavazott országon át, de ez engem egyáltalán nem érdekelt. Egy és negyed éves voltam. A bátyám viszont emlékszik a menekülő emberekre az utakon.

Tisztelettel, Losonci Miklós mérnök-tanár

A Zoborhegyen elásott kard

Jozef Cíger Hronský (1896-1960)

A Nyitra fölött magasodó Zoborhegy tövében valamikor régen Szvatopluk király kolostort alapított. Egyik este a szerzetesek éppen a gyertyákat gyújtották meg, és a kapuk bezárásával foglalatostkodtak. Már jócskán sötétedett, mikor az úton feléjük vágtató magányos lovasra lettek figyelmesek. A háts pompás jószág, de igencsak fáradtnak tűnt, bizonyosan hosszú út áll mögötte.

Az ismeretlen oldalán hosszú, káprázatos kard és bár sötétedett, de annak aranyból készített, drágakövekkel kivert markolata fel, felcsillant a gyertyák libegő fényében.

A kolostor kapuját már zárva találta a lovas, mikor hátsát megállította. Csizmájával megrúgta az ajtót, le sem szállt lováról, amíg az egyik barát ki nem lesett az ablakon.

- Testvérek, lovas áll kapunk előtt, bizonyosan királyi követ, be kell engednünk, - mondta a barát.

Mikor kitérték az ajtót, odakint senkit sem leltek.

Az ismeretlen addigra már odabent hajszoalta a lovát, a hegyi úton, amíg a csillagok fel nem ragyogtak az égen. Mikor elért egy aprócska tisztásra, ahová ember ritkán tette be a lábát, leszállt a nyeregből, a paripáját egy ős öreg tölgyfához kötötte és tűzrakásba kezdett. Kisvártatva füst bodorodott, és a rőzselángra lobbant.

A tűz lángjánál már látható volt, hogy az újonnan érkezett se nem követ, se nem közönséges utazó. Délceg testét drága ruházat fődte, melynek csatja fel, felszikrázott, aranyozott sarkantyújával egyetemben. A tűz alig égett, néhány lépésnyi távolságban másikat gyújtott és hosszasan álldogált a lángnyelvek között, mint egy keresztbefont karú szobor, csak időnként rebbentek meg vállig érő hosszú fűrtjei.

A hajnali derengés előtt, mikor a pirkadat világossága fényt csalt a horizontra, az ismeretlen lovát a két tűz közé vezette. A kardját, drágaköveit mélyen eltemette a zsarátnok alá és mikor a Zoborhegy aranyos fényben fürdött, egyszerű vándorként tért vissza a kolostorba.

- Barát érkezett, nyissatok ajtót, fegyvertelen

vagyok!

- Mit óhajt tőlünk ismeretlen társunk? – kérdezték a szerzetesek.

- A testvéretek lennék, fogadjatok be hát magatok közé.

A papok kinyitották az ajtót, majd hosszasan tanácskoztak, befogadják-e az ismeretlent.

Szent könyveket tettek elé és rögvest kiderült, bölcs emberrel van dolguk, így hamarosan befogadták.

Hosszasan éldéglét a közösségben, mígnem haja lassan ezüstössé vált.

Az ismeretlen a halála előtt megosztotta titkát a szerzetesekkel:

- Szvatopluk király vagyok.

Ezen szavak kimondása után örökre elszenderedett.

A három szerzetes, akik mindezt megtudták, mintha megnémultak volna, egyetlen szó sem hagyta el ajkukat. Az egész kolostorban szomorúság lett úrrá és mire hetedízigen kihunyt a nap sugara, ezek hárman tiszta vászonba csavarták be Szvatopluk király testét. Vitték, csak vitték szomorú terhüket, míg el nem érték a Zoborhegy csúcsát.

Ott a holttestet kőből kifaragott sírba helyezték.

Föléje síremléket nem emeltek, csak annak felszínét szórták be fehér kavicsokkal.

Odafent mindhárman megesküdték, hogy a titkot senkinek nem árulják el, így a világ nem tudja meg, kit helyeztek el itt végső nyugalomra, és annak utolsó kívánságáról sem beszélnek.

Minden úgy is történt, ahogy azt eltervezték, soha, senki nem ismerte meg a titkot és csak akkor, midőn Szvatopluk nemzete indult harcba a szabadságért, akkor hallottak az emberek valamiféle furcsa csengő hangot a Zoborhegy környékén, a föld alól.

A furcsa zajt Szvatopluk kardjának csendülése jelentette.

Mikor merész fiatal legény találtatik, aki a hang után elindul a kard keresésére, azt könnyen meglelheti, és bátran viheti harcba a szlovák

nemzetet, így bízást legyőzhetik vele a legerősebb ellenséget is.

Sok hős akadt már, akik megtalálta és győzedelmeskedett, majd a kardot újra elrejtette, hogy a fegyver csengésével újra figyelmeztethessen, ha Szvatopluk népének szabadságát veszedelem fenyegeti.

Fordította: Papanek László

Helyreigazítás

A KÜRTÖS júliusi számában – Ipoly a barátság folyója és annak Ipel – rieka družby szlovák fordítása alá Papanek László barátom helyett, tévedésből Papanek Zsolt nevét írtam, aki a

barátom édesapja és szintén barátomként van szerencsém tisztelni. A névcseréért ezúton is elnézését kérem.

Tisztelettel, Franyó Rudolf

Fesztivál Bánkon, Bán nélkül!

Július utolsó vasárnapján délben indultunk két kisbusszal az 52. Nógrád – megyei nemzetiségi találkozóra, ami egyúttal a magyarországi szlovákok 22. országos folklór találkozója is volt. A programok már szombaton kezdődtek. A visegrádi révnél keltünk át a Dunán. Az utazás során, a kettes útra érve néhányunkban néhány évtizeddel ezelőtti emlékeket idézett, mert valaha csak a Vác, Rétság, Sahy útvonalon volt célszerű Szlovákiába és Lengyelországba utazni. Hátunk mögött a Pilis előttünk a Börzsöny hegyeiben is gyönyörködhettünk útközben. Rétság után, Sahy előtt jobbra fordultunk, és néhány perc múlva beértünk a kicsi egyszerű faluba. Nagy gondot

okozott a parkolás. Végül, a falu feletti dombon találtunk biztonságos parkolóhelyet. A falu nagyon rendezett és tiszta, sok-sok virággal díszítve. A községháza homlokzatánál balra, az első, jobbra a második világháborús hősi halottak domborműve az elesett hősök neveivel. A nevek nyolcvan százaléka szlovák a többi német és magyar hangzású. Mindkét dombormű alatt festői ecsetet kívánó virágoskert. Elesett háborús hőseinkkel való tisztelet dolgába, bizony-bizony lenne mit tanulnunk a nálunknál kisebb Bánktól. A helyi evangélikus templomba olyan sokan voltak, hogy nem tudtunk bemenni. Nem búsultunk, hiszen katolikusok vagyunk. Ráadásul éhesek is voltunk, ezért a finom illatokat követve éhes farkasként törtetve igyekeztünk a tömeg közt előre a „lacikonyhások” felé. Útközben a kerítéseket nézve fura jelenségre lettünk figyelmesek. Lassítottunk majd megálltunk, és tüzetesebben kezdtük nézegetni a szokatlan képkiállítást. Fakerítésre akasztgatott fotó kiállítással idáig még egyikünk sem találkozott. Fuhl Imre fotóművész unokaöcsém, (szlovákul színovec, egyéb szláv nyelveken általában, kuzinom) kissé fura ötlete volt. A kiállítást megtekintve továbbhaladtunk és hagyománytisztelő módon sztrapacskát vettünk.

Étkezés után a kikövezett tópart oldaláról fürdőzőket, vízbiciclizőket, csónakázókat nézegettük. A rendezvényt Bánk a Bánki Szlovák a Nógrádi – Hevesi Szlovákok Egyesülete, valamint a Magyarországi Szlovákok Kulturális Intézete a Magyarországi Szlovákok Szövetsége közhasznú alapítvány és az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatta. A vasárnapi műsor 15. 30 –kor Népviseleti felvonulással vette kezdetét. 16. 00 –kor a kétnyelvű ünnepélyes megnyitó a vízi színpadnál történt. A kedélyes hangulatú Folklor fesztivál és a Nógrád Megyei Nemzetiségi Találkozó szlogenja; - „Ki innen, ki onnan” amit a

műsorvezető, lehet, hogy szándékosan; - „Zdola a zhora” szavakkal fordította le szlovákra. Ennek a jelentése viszont magyarul; - „Lentről és fönről”. Mind a kettő megfelelt a műsor szellemének, hiszen innen, onnan, letről az Alföldről és fentről a hegyekből, is érkeztek szlovák ajkú testvéreink. A felszólalók, hosszan méltatták a magyarországi szlovákok hagyományszeretetét és ragaszkodását az anyanyelvükhöz. Paulik úr parlamenti szószólónk, beszédjében kifejtette, hogy az utóbbi száz évben soha nem volt olyan kormányunk mely annyira tisztelte volna a nemzetiségeket, mint a jelenlegi. Ennek méltó bizonyítéka, hogy a nemzetiségeinket elviekben és agyagilag is egyre inkább támogatja. A folklór műsor végén, hét órakor kezdődő vigadalmat már nem vártuk meg. Buszainkhoz igyekezve Nagymaros felé vettük utunkat, és a nyolcórai járattal átkeltünk a Dunán, és még világosban hazatértünk. Az esetleges félreértések véget, közlöm, hogy a fent körülírt „kiruccanás”, mely Dombainé Jutka szervezése által történt, Pilisszentlászló Nemzetiségi Szlovák Önkormányzat költségvetését nem terhelte.

Franyó Rudolf

Lovasíjász világbajnokság Pomázon

Július első hétvégéjén volt. Nosza! A Hév megállótól indultam a majdani Poljére. Polje minden szláv nyelven mezőt jelent. Már a patikától ráfordulhattam volna a legrövidebb útra, de hagytam magam rábeszélni egy hosszabbra. Az önkormányzattól egyenesen fel a Tél utcán. Ennél már csak a víztornyától lett volna hosszabb az út, de ennyire még én sem vagyok balek. A „Magyar Lovas tábor” afféle palánkvár kinézetű. Hatalmas területtel a „tévelygők” kedvéért. Parkoló a bejárat előtt. Ingyenes. Én, mint gyalogos nem voltam érdekelt, de ingyenesnek tűnt, mert hely itt rengeteg volt minden irányban. A belépő ezer forint egy napra. Belül étterem, söröző hatalmas plazma tévével, színpaddal. Szemben vele szuvenír árusok. A kilátás gyönyörű. Teljes körpanoráma út az egész Pilisre. Harminc ország képviselői táboroznak a közepén. Jurtákban, indián sátrakban és modernekben is. Mindenki zászlaját lengeti a szél.

Mindenki lovas visszacsapós reflexíjász. Célba lönek (földről), lóhátról. A táblák gumiszzerű anyagból vannak. 20 cm. vastagok és egy négyzetméteres négyzetek. A lőtávolság 10- től akár 100 méterig, de 50 méter felett már szinte teljesen esélytelen a találat. Próba”cseresznye”. Ezt a sportágat Kassai Lajos alkotta meg, de az egész világon, vannak hódolói. A perzsák már harcmódorként alkalmazták, mint utánuk szinte az összes pusztai nomádok: hunok, szittyák, avarok, magyarok, mongolok, törökök, kunok, besenyők, stb. Három pálya van. A magyar a legjobb. Itt lassú vágásban lehet akár 10 vesszőt is az egy köbméteres célkocka oldalába löni. Ez egész nap csak a helyi „Németh úrnak „sikerült, Leventének és a vajdasági „Kornélnak”. Mert aki 20 másodpercnél tovább lö, az érvénytelen. Minden versenyző megmutatta az íját kérésre, és mindenki nagyon közvetlen és kedves, mint egy igazi

„család”. A svédek gyorsan lovagolnak így maximum 7 vesszőt lőttek ki 20 szekundnyi idő alatt. Akárcsak az írek, franciák, lengyelek, németek, dánok portugálok, újjélandiak, ausztrálok, dél-afrikaiak, koreaiak, szingapúriak, a legtöbb magyar és a többi náció. Japán ukrán, bolgár, spanyol, amerikai angol. Gyorsan kell vágatni és villámgyorsan löni. Az első és utolsó lövés bele kell férjen a pálya elejét és végét mérő műszer közé. Amivel a lovasok idejét mérik és pontozzák. Ehhez adják hozzá a találatokat. Minden nemzet a hagyományos történelmi öltözetét viseli. Még a nyugatiak is középkori ruhákban vannak, pedig ők sosem nyilaztak lóhátról. Idáig! A százéves háború minden csatáját viszont a gyalogos íjászok döntötték el: (Hastings), Crecy (1346), Poitiers, stb.. Ide a mongolok nem is hoztak újat. A törökök gyönyörű felszereléssel jöttek. „Padlógázzal” száguldanak el a céltábla mellett, így jó, ha 1-2 vesszőt ki tudnak löni. Ali a nagy kapkodásban le is esik a lóról. Mindenki rohan segíteni, de a bejáratától a mentő is potyára érkezik. A versenyt viszont nem tudja folytatni. Természetesen hölgyek is versenyeznek azonos feltételekkel, de külön csoportban a kevesebb lövés miatt. A finn lányok is max sebességgel mennek, de alig lőnek ki 1-2 nyilat. A török férfiakkal is ugyanez a helyzet. 21 szecundum alatt csak a három magyar ló ki tíz nyilat. Meglepően pontosan: Németh úr, Levente és Kornél. A közönség hálásan tapsol a kimagasló sorozatoknál,

de a többiek is biztatják, testközelből. A másik pálya a koreai. Itt öt tábla van sárga, fekete, csíkos, amit tigriseknek neveznek, de a pályának vagy csak a közepét, vagy az elejét vagy a végét láthatja mindenki a távolság miatt. A lengyel pálya a lovasnak a legérdekesebb. 30 célpont van elhelyezve egy kisebb falu méretű területen. Életveszélyes! Sziklák és bokrok közt kanyarognak egyesével indítva a lovasok. Időre. Meg is történik hamar a baj. Egy lovas leesik. Szerencsére kis sebesség mellett, de folytatni nem tudja. A huszonéves török „barátunk” viszont az erdei pályát is „padlógázzal” kezdi. A legelső kanyarban a szemünk láttára elesik a ló. Szerencsére nem maradt Ali alatta. Mindenki rohan segíteni. Jön a mentő a bejáratától. Csődület pánik. Minden csupa vér. Az orra belapult, mert a lovas bukósisak a „kobak” azt nem védte. A válla kifordult. Eszméletlen. Negyed óra múlva tér magához. A mentőben fekszik. Szerencsétlen magyar lovaknak a világ összes nyelvén érteniük kellene a vezényszavakat, és sziklákon sem szabadna kisodródniuk, de a shownak folytatódnia kell. Nem a nézők követelik – a versenyzők akarják végre újra elkezdni. Türelmetlenül remélhetőleg fele sebességgel az erdei életveszélyes lengyel pályán. Ezen amúgy szinte mindenre lőhetnek: sárkány, lovagfigura, szarvas, csak a nézők nem látnak semmit

Tisztelettel: Losonci Miklós agrármérnök - tanár

Visegrád Együttműködési megállapodás Palotajátékok biztosítása

Visegrád Települési Polgárőr Egyesület Illés Miklós Attila elnökének felkérésére a Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület aktív tagjai 2018. július 14-15-én a visegrádi Nemzetközi Palotajátékok biztosításában vettek részt.

A két település polgárőrsége között együttműködési megállapodás lett kötve. Így mindkét polgárőr egyesület a másik közigazgatási területén be tud segíteni, illetve járőrözést tud teljesíteni. A két polgárőr egyesület mivel az erdő

határolja egymást így a természetvédelemre, erdő védelmére is nagyobb hangsúlyt tud fektetni.

A Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok 1985. óta állít emléket a középkor egyik legjelesebb eseményének, az 1335-ös Visegrádi Kongresszusnak. A közép-európai térség három meghatározó uralkodója, János cseh, Kázmér lengyel és I. Károly magyar király, valamint a német lovagrend találkozásán született megállapodások a mai napig éreztetik hatásukat.

Nem véletlen, hogy 1991-ben a visegrádi királyi palota falai között írták alá a Visegrádi Egyezményt, mely jelenleg V4 elnevezéssel segíti a

közép-európai országok együttműködését. A Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok Magyarország legrégebbi történelmi fesztiválja, mely a Kárpát-medencei térségen kívül Európa tíz országából fogad kiváló hagyományörző csoportokat.

Velük együtt közel ezer kosztümös szereplő érkezik minden év július második hétvégéjén Visegrádra, hogy méltóképpen idézhessék fel az egykori királyi székváros legfényesebb történelmi eseményét. Három napon keresztül várják látogatóit programjaikra, amelyek öt helyszínen – a Lovagi torna pályán, a Királyi palotában, a Királyi borudvarban, a Parkszínpadon és a Salamon-toronyban reggeltől a késő esti órákig zajlanak.

Franyó Rudolf elnök-helyettes (író-műfordító) királyi palotában a polgárőröknek helytörténeti előadást tartott, amit az oda érkező vendégek turisták is nagy érdeklődéssel, figyelemmel hallgattak meg.

Szolgálat végén mindkét nap Illés Miklós Attila elnök megköszönte polgárőrségünknek, hogy erősítettük Visegrád közrend közbiztonságát.

Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Szabálytalan égetés

2018. július 13-án 09: 00 órakor polgárőrségünk felé jelzés érkezett, hogy egy helybeli férfi éget a Sportpálya melletti részen különböző hulladék anyagot. A helyszínre érve - a Béke utca végén lévő fordulónál csatlakozott a polgárőrségünkhöz a falugondnok - akivel közösen mentünk megnézni az égetést. Sajnos a bejelentést megalapozott volt valóban égetett egy személy.

Felhívtuk a figyelmét az égetés szabályaira, amit tudomásul vett.

2018. június 1. napjától Pilisszentlászló területén az avar- és kerti hulladék égetése hetente egy napon, hétfőnként 9 és 21 óra között megengedett.

Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Egy titokzatos lepkefaj védelmében

A nyár első felében, júniusban és július elején repül a szürkés hangyaboglárka lepkénk szárazgyepi ökotípusa, a *Maculineaalcon xerophila*. Egy bő hónappal megelőzi rokonát, az üde, nedves réteken nyíló kornistárnics (Gentiana pneumonanthe)

kötődő *Maculineaalconalcon-t*. Európa nagy részén elterjedt, azonban szigetszerű populációkban előforduló faj. Összetett életmódja és élőhelyi igénye miatt mindenhol védett és veszélyeztetett. Magyarországon is védett,

természetvédelmi értéke egyedenként 50 000 Ft. Egy növényfajhoz kötődik peterakáskor és a hernyó kezdeti életszakaszában, ez a faj a szárazgyepi szürkés hangyaboglárka esetében a Szent László-tárnics (*Gentiana cruciata*). Ez már leszűkíti az életfeltételeit, de emellett még hangyákra is szüksége van, hiszen a fiatal hernyót azok nevelik a hangyabolyban egészen a következő évi bebábozódásig. Ahol ez a két feltétel adott, ott többnyire megtalálható a lepke is. Ez a szép boglárkalepke a tájegységünkben, a Pilis és Visegrádi-hegység, valamint a Budai-hegység több pontján is megtalálható, a legjelentősebb állományok Pilisszentlászló és Nagykovácsi területén találhatók. A Szent László-tárnics a középhegységi erdősztyeprétek, valamint másodlagos szárazgyepek (irtásrétek, visszagyepesedett szántók, felhagyott gyümölcsösök, kiskertek) karakteres védett faja. A lepkék repülése és rajzásának csúcsa nagyjából a tárnics virágzásának idejére esik. Peterakáshoz a nőtények elsősorban a virágokat keresik, de ha az még nincs, akkor sok petét raknak a hajtások felső részén lévő levélhóraljakba is. A kikelt hernyók a magházban lévő éretlen magvakat fogyasztják kb. 3 hétig, majd a talajra ereszkednek. Ott várják, hogy a hangyák (*Myrmica* fajok) a bolyukba vigyék őket, és ott sajátjukként neveljék fel. Mindezt cserébe némi édes nedvet adnak a hangyáknak. Ez a mimikrizáló parazita életvitel hosszú ideig, 10-11 hónapig is eltart, melynek végén a hernyó bebábozódik, majd elhagyja a bolyt. Ez egy nagyon komplex, több szereplős és

sérülékeny folyamat. A lerakott peték kis részéből lesz olyan hernyó, amelyik a hangyabolyba jut és közülük sem mindegyik fog a következő évben kifejllett lepkéként (imágóként) repülni. A folyamat szereplőinek kiesése, vagy az élőhely változása komoly veszélyeket hordoz. Ha az élőhelyen nem történik gazdálkodás, vagy természetvédelmi kezelés, akkor ezek a gyepek gyorsan cserjésednek, záródnak. Ha gazdálkodással tartják fent az adott gyepet, akkor pedig egy kedvezőtlen időszakban végzett kaszálás okozhat jelentős károkat. A szénakaszálás szempontjából legjobb időszak (június) pont a Szent László-tárnics virágzásával, egyúttal a szürkés hangyaboglárka peterakásával esik egybe. A jelentős populációt fenntartó élőhely foltokon nagyon fontos, hogy csak később (augusztustól) történjen meg a kaszálás, vagy az őszi tisztító kaszálást alkalmazzák. Ez egy-egy kaszáló esetében időben és térben osztott (sávos) kaszálással oldható meg, ami azzal jár, hogy a fennmaradó fűszéna nem lesz takarmány minőségű. Megfelelő fenntartást biztosít az alacsony állatlétszámú legeltetés is, ahol van legelő állat.

Védett természeti területen a kaszálás és a legeltetés is a természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött tevékenység, melynek célja az adott élőhely és természeti értékek megőrzését szolgáló optimalizált kezelés megvalósulása.

Novák Adrián
tájegységvezető

Pilis-Budai Természetvédelmi Tájegység

Polgárőrök a Parlagfűmentes településekért program

Az Országos Polgárőr Szövetség 2018-ban is meghirdette „Polgárőrök a Parlagfűmentes Településekért” programot, amelynek célja, hogy a polgárőr egyesületek aktívan vegyenek részt lakóhelyük parlagfűmentesítésre történő figyelem felhívásban.

Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület csatlakozott a programhoz.

Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Úttisztítás

Valamelyik nap délutánján virágokat meglocsolni a temetőbe indultam, ahol megláttam a szerszámokkal felszerelkezett derék asszonyainkat, akik éppen a templomunkhoz vezető kockaköves utat készültek megtisztítani a kövek hézagai között kihajtott gáztól. Nem kellett kétszer szólniuk, hogy hozzak talicskát és hordjam konténerbe a kapával,

vagy sokszor csupasz kézzel kiszedett, kikapart földes gázt. Természetesen igen nagy megtiszteltetésnek vettem, hogy derék, szorgos, a jóért kétkezi munkával is tenni akaró asszonyainkkal, igaz hogy csak talicskáztam, de mégis együtt dolgozhattam.

Fotók, szöveg: Franyó Rudolf

Kőbányák

Az 1867-es kiegyezést követő gazdasági fellendülés az építkezésekre is nagy hatással volt. Útépítések, folyamszabályozások, budapesti rakpart, különböző intézmények, körúti palotaépítések a mementói. Ezekhez, a munkálatokhoz igen nagy mennyiségű, a legkülönbözőbb minőségű kőre volt szükség. Ilyen nagy mennyiséget az erdei kőfejtéssel nem lehetett biztosítani.

E kőmennyiség kitermeléséhez ipari módszerre az akkori kornak megfelelő termelési eszközökre volt szükség. a kívánt mennyiség jelentős részét környékünk kőbányaiban termelték ki, az alábbi helyeken lévő kőbányákban:

Dunabogdány, Visegrád, Dömör-kapu, Budakalász, Üröm, Izbég. Pilisszentlászlón is voltak kőbányáink, de ezekben inkább csak kétkezi, illetve később robbantásokkal történt a termelés. Szinte mindegyik bányában készítettek kis és nagyobb méretű útburkoló kockaköveket építőkövet és útalapozáshoz szükséges zúzalékkövet.

Az izbégi Kékibányában leginkább építő és épületburkoló követ termeltek. A kitermelt kő szállítása különböző módszerek felhasználásával került uszályokra, majd végül a felhasználási helyére.

A Dömör - kapui kőbányából a zúzalékkőnek való anyag az I. világháború után épült drótkötélpályán szállították Szentendrére az ott üzemelő közúzóba. Innen kapta nevét, a mai Közúzó utca. A csillék űrtartalma 0,5 m³, azaz 500 liter volt.

Bányai dolgozók: A bányauzem első embere, a bányamester volt, aki felelős volt a bánya üzemeltetésével kapcsolatos feladatokért.

Fúró mesterek: Ők fúrtak kézi erővel, később a kompresszor által termelt levegővel üzemelő fúrókkal a robbanószer elhelyezéséhez szükséges lyukakat. Hihetetlenül hangzik, de kézi erővel le tudtak fúrni akár 6-8 m. mélységre is. Ezt úgy végezték, hogy egy ember tartotta és forgatta a fúrót, a másik nagy tompa kalapáccsal ütögette annak a végét, amihez szükség szerint hozzátoldottak.

Lőmester: Ez igen jelentős munkakör volt, amely komoly szaktudást és odafigyelést igényelt.

Kőfaragók, ricerek: A bánya szakemberei.

Sziklafejtők, sziklafigyelők, bányakovács, csillések, karbantartók, vízfordók, csillepakolók. Nálunk Pilisszentlászlón a Parkerdészet üzemeltetése által működött a pálbükkösi kőbányánk az útépitésekre való követ termelték és hordták. Azon kívül, útszegélykövet is készítettek kézi hasítással és faragással. A vadászati világkiállításra épült Silvánus Hotel – hoz a díszburkoló követ is, itt faragták ki helyi ügyes kezű, mesteremberek. A lenti képen helybeli bányászaink kerültek lencsevégre.

A fenti fényképen lévő bányászaink közül sajnos csak Kocskovszki István és Dombai János van az élők közt.

A fényképet Kocskovszki Istvánné, Marka, bocsátotta rendelkezésemre amit, ezen soraim, erejével is megköszönök.

Állnak: (balról jobbra): Kosznovszki István, Dombai János, Kocskovszki István.

Ülnek: Mikula Albert és Dombai István.

Franyó Rudolf

Ludovit Stúr

Hosszú huzavona után végre elkészült a szlovákság legismertebb személyisége Ludovit Stúr mellszobra. A történelemben, mint pedagógus, költő, nyelvész, író, publicista, szerkesztő és politikus írta be nevét.

Alapműveltségét, szülőhelyén szerezte. 1829-ben Pozsonyban az evangélikus gimnáziumba járt, majd a teológiát Halléban végezte. Hurbannal és Hodzával a Bernolák-féle cseh-szlovák nyelvvel szakítva megalkották a szlovák irodalmi nyelvet. 1845-ben kezdte kiadni a Slovenské Národné Noviny (Szlovák Nemzeti Újság) napilapot, szépirodalmi mellékklappal az Orol Tatrankyval (Tátrai Sas) Országgyűlési képviselőisége 1847-ben kezdődött. Igen jelentős beszédeiben a jobbágyság eltörléséért szállt síkra. A szabadságharc leverése után szüleihez Zay Ugrócra

költözött, ahol az irodalomnak szentelte életét. 1856-ban igen sajnálatos vadászbaleset következtében meghalt. Modoron temették el.

Emléke:

- Párkány szlovák nevét az ő tiszteletére kapta (Sturovo)
- Arcképe látható volt a szlovák 500 koronás bankjegyen.
- Róla nevezték el a 3393 star kisbolygót.

ALAPKŐ A PILISBŐL

A Matica Slovenská stúrovói (párkányi) szervezete elhatározta, hogy emlékművet állít a nagy szlovák hazafi Ludovit Stúr emlékére. Az alapkö letételével kapcsolatos ünnepélyre, felkérésükre a szlovákok által lakott Pilis erdeiben lett kihatolva a kötömb. A kötömböt Kosznovszki István barátom segítségével faragtam meg és helyeztem el a leendő szobor helyére. Természetesen, nem ez a kő lesz a szobor alapja, ez a kő a nemes elhatározást szimbolizálja. A képen látható mellszobor már elkészült, és elhelyezésre vár. Igen, a szobor bizony néhány hét alatt elkészült, de a hatósági engedélyek már három

éve még csak „folyamatban vannak”! Párkányban, a magyar ajkú testvéreink vannak többségben. Ők meg azzal érvelnek, hogy minek neki szobrot állítani, mikor soha nem is járt, Párkányban. A keményebb vonal, azt is kifogásolja, hogy milyen jogon fogja „bámulni” a Bazilikát?

A fenti megjegyzésekkel kapcsolatban, szerény történelmi tudásomra támaszkodva, bátorkodom megjegyezni;

- Ludovit Stúr, Kossuth apánkkal, aki származásánál fogva jól beszélt szlovákul együtt volt képviselő, a reformkori pozsonyi parlamentben. Stúr, Széchenyi oldalán a békés megoldások híve volt. Ezzel szemben Kossuth a forradalmár neki ment Ausztriának a Szent Szövetség tagjának.

- Arra, a megjegyzésre, hogy a Szlovák ajkú Stúr, milyen jogon néz a Bazilikára? Egyszerű a válasz; azért mert a Bazilikát Rudnay szlovák ajkú érsek, (hercegprímás) által egyértelműen szlovák mesteremberek építették!

- A harmadik, hogy soha nem is járt, Párkányban. Nos árról csak annyit, hogy Kossuth sem járt, teszem azt Pilisszentlászlón és Magyarország sok városában, községében, mégis szinte mindenhol találunk nevét, viselő utcát, teret, intézményt. Szobrokról nem is beszélve.

Tisztelettel, Franyó Rudolf a magyar és a szlovák írószövetség, valamint a szlovák újságírói szindikátus tagja.

Levelezés

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Az Ön által szerkesztett KÜRTÖS júliusi számában, Keresztyény Károly igen lényegre törő bátor cikkét, nagyra értékelem. Nagyon elgondolkodtató írás, amit én még bátrabban folytatnék. Mivel a főoldalon jelezve van újságának cenzúramentessége, bátorkodom jogot formálni arra, hogy az alábbi cikkemet javítás nélkül, az esetleg előforduló helyesírási hibákat is beleértve, leköszölni szíveskedjen!

Tisztelt Olvasóim!

Mint azt több igen Kedves Olvasómnak szóban már többször is elmondtam, nem minden beérkezett cikkel értek egyet, de a címoldalon jelzett ígéretem kötelez!

Íme, tehát Losonci Miklós a híres néhai Losonci Miklós bölcsészdoktor és az akadémikus, festő Losonci Lilla, kisebbik fiának írása.

*Vesztésre áll Európa az ostobasága miatt
Válasz Keresztyény Károly levelére*

II. János Pálra óriási nyomás nehezedett, hogy engedélyezze a katolikusok fogamzásgátlását, de ezt haláláig nem tette meg. Igaza volt. Nincs középút! Vagy szaporodunk, vagy kipusztulunk. Az

abortusz ma is tilos Lengyelországban, mégis drasztikusan pusztul a lakosság a „családtervező tabletta” rendszerváltás utáni legalizálása miatt. Nálunk a vallás már nem harcol az abortusz ellen, ami évi huszonötezerrel csökkent a nemzetet. Ez heti ötszáz magzat gyilkosságát jelent. Havi több mint kétezret. Ráadásul 14 év fölött minden lánygyerek recept nélkül vehet tablettát, de cigarettát, alkoholt csak 18 felett. A még élő német pápa nem nyilatkozott sem abortusz, sem fogamzásgátlás ügyben. Az argentin első mondata viszont ez volt: „Ha a homoszexuálisok keresik Istent”, ki vagyok én, hogy ítélkezzek róluk?”

Vagyis, az erkölcs nem számít csak a hit. Ha a hit tagadja az erkölcsöt, Így a családot, a nemzetet, és az elnéptelenedő keresztény világot muzulmánokkal és négerekkel akarja újránépesíteni, akkor a hitet meg kell tagadni. Mert át akarja játszani az egész fehér, keresztény világot a nem dolgozó, hanem szaporodó, kereszténygyűlölő sötétbőrűeknek. Aki „megérkezett” a „házunkba”, az nem maradhat benne véglegesen, és nem ölhet meg érte minket. Ki kell zárni őket!

Tisztelettel, Losonci Miklós mérnök-tanár

Tisztelt Szerkesztő Úr!

A számomra igen kedves KÜRTÖS újság rendszeres olvasója vagyok. Minden oldalát, betűről-betűre, néha kétszer is végig olvasom. A

legutóbbi júliusi szám negyedik oldal alján található „Nagy Magyarország népessége”, címen megjelent írása valóban tényyszerű adatokat közöl. Utána néztem, az adatok minden tévedést kizáróan valóban tényszerűek.

Kedves Franyó úr! Ön ebben a cikkében, a magyarság javára csúsztatott! Mégpedig azzal, hogy már az elején kizárta Nagy Magyarország nemzetiségei közül Horvát és Szlovénia lakosságát, mert akkor még inkább a nemzetiségek javára billent volna a mérleg nyelve.

Miért félt tovább elemeznie a tényeket? Azt a mondatát mely így szól; „A mai szemlélettel, nagyon érdekesnek tűnik hogy a közel húszmilliós Nagy Magyarország területén csak 11.820 416 fő vagyis csak az összlakosság 64,7 százaléka beszélt magyarul”. Ez statisztikailag biztos így van, de szerény véleményem szerint ezek között számos német, szlovák, szerb, horvát, szlovén és egyéb nemzetiségű Nagy Magyarország területén élő lakos is volt, aki beszélt az ország nyelvét. Tehát ez a számadat nem a magyarság lélekszámát jelenti!

Winston Churchill mondását idézve, - „Csak annak a statisztikának hiszek, amit magam hamisítottam”. Utánanéztam, kiszámoltam, hogy a hajdani történelmi Magyarországon az ország lakosságának több mint a felét a különböző nemzetiségek képviselték. A tények makacs dolgok! Tehát a statisztikai jelentésbe délszlávok között minket, horvátokat és szlovéneket is bevehette volna!

Tisztelettel Horváth Miklós

Tisztelt Franyó Rudolf szerkesztő úr - dr. Bátor Botond "Hírek a Községházából" "Beszámoló a képviselő-testület" májusi üléséről megjelent cikkéhez szeretnék hozzászólást, kiegészítést tenni!

A testületi ülésen valóban többször is felszólaltunk, és tettük meg észrevételeinket, javaslatainkat, kritikáinkat a napi rendi pontokban elhangzottakra! Úgy érzem, hogy javaslatainkkal, észrevételeinkkel egyáltalán nem zavartuk a testület munkáját!

Én sem értettem a "polgármester és alpolgármester urak düh kitöréseit"!

A végén már engem is kizavartak, hogy hagyjam Őket dolgozni, mert zárt ülést rendeltek el!

Erre én azt válaszoltam "Nekik", hogy addig nem hagyom el a termet, amíg nem fejeztem be a mondani valómat!

Tisztelt Képviselő Testület!

A testület munkáját nem mi zavartuk, hanem azt "Önök" zavarták meg, többször is!"Az ülés közben az egyik képviselő úr háromszor, az alpolgármester úr kétszer ment ki telefonálni, hogy ez nagyon fontos!"

A polgármester úr a testületi ülést, a napirendi pontok tárgyalását, és a szavazásokat úgy megtartotta, pedig a képviselő urak nem tartózkodtak a teremben!

Egyszer a polgármester úr is kiszaladt valaki után, ekkor a testületi ülés félbeszakadt, mert nem volt aki vezesse!

Nagyon felháborítónak tartom a képviselő-testületi ülésen a polgármester és az alpolgármester urak viselkedését!

Tisztelettel: Dankovics István

Tök a Körmöcbányai piacon

Jozef Cíger Hronský 1896-1960

Milyenek manapság a piacok és a vásárok?

Mit is lehet ott valójában vásárolni?

Egy kevés zöldséget, tojást, vaját, kacsát, mézborokat, főzőkanalat és kész.

Egyszerre mindent azonban nem lehet megvenni.

Hej, bizony annakidején volt hírük az akkori piacoknak!

Azidőtájt mindent megtaláltál ott, amit csak kigondoltál, hiszen temérdek dolgot árultak.

Vehettél sót, ágyat, a mentére való aranygombokat,

a gyomorbántalmakra enyhülésül szolgáló cseppeket, arannyal kivert értékes török szablyát, finom selymet. Bizony, amikor külhoni kereskedők érkeztek a városba, akkor aztán ünnepi piac kerekedett a javából. Amazok hatalmas szekereken utaztak, távoli országokat kerestek fel és az idegen tájak kincseivel érkeztek piacainkra. Néha, vagyonnal felérő árut szállítottak és annak érdekében, hogy biztonságban utazhassanak, saját katonákat alkalmaztak, akik elkísérték a kupecceket.

Drága posztót, értékes szörméket, fénylő gyöngyöket és fegyvereket szállítottak a vásárra.

Akkor sereglettek csak igazán a kereskedők köré az emberek, amikor elkezdtek hordani a különös, és jóízű édességet, a csokoládét. Hja, manapság egy koronáért már egy maréknyi csokoládét is lehet venni. Azidőtájt ez értékes és ritka árunak számított és csak a valamirevaló hercegek nyalogathatták ujjaikat a csokoládé elfogyasztása után, hiszen az értékes és drága portéka volt. Bizony, valamikor az emberek okosabbak voltak és akármilyen haszontalanságért nem adtak egy garast sem oly könnyedén.

Egyízben tököt hoztak a körmöcbányai* piacra.

Akkoriban sem számított mindez újdonságnak és még értékesnek sem, de egy bizonyos Kékellő* faluból származó ember az életében először látott efféle zöldséget, melyek teljesen el is bűvölték hősünket.

A szerencsétlen azt hitte, hogy a különleges portéka biztosan egy vagyonba kerülhet.

Figyelte ám a falusit a tök árusa és ő bizony igazi mókamester volt a javából. Először azt hitte, hogy a vevő csak vásárolni óhajt, de rövidesen felfedezte, hogy ez bizony olyan ember, aki tököt még életében nem látott.

A kupec minderre elmosolyodott a bajusza alatt.

Egy kis ideig hagyta még emberünket nézelődni, aztán szólította meg:

• Testvér, csak nem vásárolni jöttél?

*Körmöcbánya, szlovákul Kremnica, híres bányaváros Szlovákiában

**Kékellő, szlovák nevén Krahule, település Szlovákiában

• Olyasfélét, amire szükségem van, - felelte a falusi.

• Aztán csikótozás nem kellene?

• Van ilyen dolog a világban? – csodálkozott el a vevő.

• De hiszen itt van az orrod előtt! – mutatott az eladó a tökre.

• Ezek tényleg csikótozások?

• Úgy bizony, arany barátom! Fogod, hazaviszed, a kemence mögé lerakod, meleg szörmével letakarod, és hétszer hét nap elteltével szép csikó bújik ki belőle.

• Ejha, ez aztán a csodás valami! – csóválta a fejét emberünk.

• Vegyél egyet és nem bánod meg.

• Honnan lenne ennyi pénzem egy csikóra.

A furfangos árus erre olyan alacsony árat mondott, hogy a falusinak kikerekedett a szeme a csodálkozástól.

• Tényleg ilyen olcsón adja a tojást?

• Úgy bizony, de csak neked adom ennyiért.

Emberünk a világért sem akarta kihagyni a kedvező alkalmat, és amikor az eladó még azt is megengedte, hogy maga választhassa ki a legnagyobb csikótojást, elővette a garast, fizetett, majd hóna alá csapta az árut és úgy sietett haza, mint akit kergetnek.

Még kalácsot sem vásárolt, a sókupeceknél sem állt meg, az olajárusoknál sem időzött, csak szaladt haza.

Még a lábait sem érezte, csak nagy öröm töltötte el, hogy csikója lesz.

Másvalaki ekkora futás közben bizonyosan kifújta volna magát, de emberünk, mint Kékellő falu többi lakója is, hozzászokott a meredek lejtőkhöz. A mi falusi hősünk is kisvártatva a domboldal közepén járt.

Ekkor esett meg a szerencsétlenség.

A tök kicsúszott a hóna alól és elkezdett lefelé görögni a lejtőn. Emberünk, amíg utánanézett, addigra az már messze járt. Utána iramodott, kis híján összetörte magát, és amikor éppen elérte, látja ám, hogy az értékes portéka a kőnek csapódott, szétduzzant, utoljára a levegőbe emelkedett és maradványai bokrok közé repültek.

Amott egy nyuszika szendergett. A töktől úgy megrémült, hogy felugrott, majd puskagolyóként szaladt bele a világba.

Mindez olyan váratlanul és hirtelen történt, hogy szerencsétlen emberünk fel sem foghatta, mi is történt valójában. Akkor megállt a bokornál és látott onnan valamit kiszaladni, kétségbeesésében, vagy talán haragjában leült, kezével legyintett és felkiáltott:

• Mindennek vége! A csikóm amott szalad!

Hiába is hallgatózott tovább.

Ami még rosszabb, csikótozásával másoknak is dicsekedett, - el is terjedt emberükről a gúnyolódó hír. Úgy tartják, állítólag a mai napig is kereskednek tökkel, a rosszakarató emberek a körmöci piacon, a csikó állítólag a kemencéjük mellett bújik ki a tojásból, és amikor Kékellőn nagy ünnepet tartanak, nyulakat fognak a szekér elé.

Fordította: Papanek László

A déli harangszó

A déli harangszó az 1456. július 22. nádorfehérvári győzelem emlékére történik. Tanították az iskolában és mesélték szüleink, akiknek szintén így tanították. A valóságban viszont kicsit másképpen történt. III. Calixtus pápa, ugyanis már három héttel a győzelem előtt elrendelte, hogy a hadba vonuló keresztény katonák tiszteletére minden településen, vagy városban a reggeli és esti harangszón kívül délben is kongassák meg a harangokat.

Nádorfehérvár ostroma csak ezt követően, a rendelet (bulla) kiadásának harmadnapján, július 2-án kezdődött. Az átértelmezést már a kezdettől segítette az, hogy a – kor szokása

szerint harangkongatással ünnepelt. – győzelem híre előbb (július 28.) érkezett meg Budára, hat nappal a diadal után, de még, így is mint a pápai rendelet, mely csak augusztus első hetében.

A győzelem híre azonban a pápát sem hagyta érintetlenül. III. Calixtus augusztus 6-án értesült a diadalról, és ezt követően maga is új értelmezést adott korábban kiadott rendeletének. „Minthogy Isten győzelemre segítette a keresztények fegyvereit, a déli harangszó alatt elmondott imák egyben a hálaadás imái legyenek” Ezekkel, a szavakkal maga III: Calixtus teremtett további kapcsolatot a harangszó és a győzelem között.

Ehhez azonban, az is hozzájárult, hogy a pápa, kifejezetten a diadal emlékére is, hozott egy rendelkezést, és addig annak híre vételének első évfordulóján – a keresztény naptár szerint az Úr

színeváltozásának napját – az egész keresztény világban ünnepé tette. E rendelkezés bizonyára hozzájárult annak a hiedelemnek a kialakulásához, hogy a déli harangozást is hasonló értelmű pápai elhatározás hívta életre.

Azt sem tanultuk, hogy a törököknek csak 65 évvel később, 1521-ben, I. Szulejmán idején sikerült a várat bevenni. Bár Hunyadi nagy diadalt aratott Nádorfehérvárnál, nem élvezhette sokáig a győzelmet, mert alig 3 héttel a török kiűzése után, a kialakuló pestis járvány következtében 1456 augusztus 11-én meghalt. Kapisztrán János a keresztény hadak szervezője, Hunyadi segítője csak két hónappal és kéthéttel élte túl bajtársát. A krónikás

szerint ezek voltak utolsó szavai:

- „Annyiszor voltam háborúban, a hitetlenek között kitéve a halálnak, és megmenekültem, most tétlenül az ágyban, az ellenség kardcsapása nélkül halok meg.

Most közel hat évszázaddal később ott tartunk, hogy ha nem vigyázunk ismét szükség, lehet Hunyadiakra, Zrínyiekre, Szondi Györgyre, Dobó Istvánra, Dugovics Tituszra és sokáig lehetne sorolni.

Forrásanyag:

- Mályusz Elemér: *A magyar rendi állam Hunyadiak korában. Századok, 1957.*

Franyó Rudolf

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Nyomtatás: technovaszentendre@gmail.com • 06 30 280 5189

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015